

Het eerste onderzoeksjaar van het La-traject 'Succesvolle uitbouw van de teelt van bataat in Vlaanderen' leverde reeds belangrijke inzichten en resultaten op. Zo blijkt een vlotte start van de teelt cruciaal voor knolaanleg en geeft beregening een duidelijke meeropbrengst in droge omstandigheden. In de rassenproef voorzien van zwarte folie en T-tape werden bruto opbrengsten behaald tussen de 50 en ruim 70 ton/ha.

Op 1 oktober 2017 ging het La-traject 'Succesvolle uitbouw van de teelt van bataat in Vlaanderen' van start. Samen met de gebruikersgroep, die vertegenwoordigd wordt door bedrijven uit de volledige keten, werd de focus voor het eerste onderzoeksjaar vastgelegd. Ter optimalisatie van de teelt werd de focus in 2018 breed gehouden. Enerzijds werd uitvoerig aandacht besteed aan een vergelijking van de meest voorkomende rassen en de verschillende types plantmateriaal die voorhanden zijn. Anderzijds werd gefocust op teelttechniek. Zowel het gebruik van zwarte folie en t-tape als de invloed van plantdiepte werden onderzocht. De eerste bevindingen en resultaten kunnen we reeds meedelen.

Tijdig planten is belangrijk

Bataat wordt bij voorkeur geplant in de tweede helft van mei. Bataat in Vlaanderen heeft een groeicyclus van 90 tot 150 dagen afhankelijk van het ras en de weersomstandigheden. Op tijd starten is dus erg belangrijk, al is het minstens even belangrijk dat vermeden wordt dat planten in een koude bodem terecht komen. Planten in een bodem met een temperatuur onder de 15 °C wordt sterk afgeraden. Ruggen één tot twee weken laten opwarmen vooraleer beoogd wordt om te planten is geen overbodige luxe. De warmte zit vooral bovenaan de rug, dus de slips schuin in de grond steken heeft ook een voordeel ten opzichte van ze verticaal te planten.

Plantmateriaal vrij laat beschikbaar

Algemeen kwam het plantmateriaal vrij laat op de bedrijven toe in 2018. Het erg koude voorjaar in Portugal en Spanje, waar de slips worden opgekweekt, was hier de oorzaak van. Daardoor werd in de praktijk nog tot eind juni bataat geplant. Dankzij het uitzonderlijk warme seizoen werden ook bij de late plantdata nog degelijke opbrengsten gehaald. Bij slechtere weersomstandigheden kan de opbrengst echter enorm tegenvallen bij laat planten.

Vlotte start cruciaal voor knolaanleg

Goede groeiomstandigheden tijdens de eerste 3 weken na plant zijn cruciaal voor een vlotte weggroei en goede knolaanleg. Het is immers al zo vroeg in de teelt dat de uiteindelijke bestemming van de wortels bepaald wordt. Bij goede omstandigheden (warm en voldoende vocht beschikbaar) worden veel opslagwortels en dus oogstbare knollen gevormd. Als de plant stress ondervindt (te koud en/of te droog) zullen meer dradige vezelwortels ontwikkelen.

Beregening duidelijke meerwaarde

Hoewel bataat, eenmaal geworteld, vrij goed droogte kan verdragen,

zorgt beregening tijdens droge seizoenen zeker voor een meeropbrengst. Het effect van beregening kon in 2018 duidelijk worden aangetoond. Het enorm droge seizoen heeft gezorgd voor extreme uitersten. In de teelttechnische proef (24 mei – 27 september, slips ras Orleans) werd met zwarte folie en beregening via T-tape de hoogste bruto opbrengst gehaald van gemiddeld 70 ton/ha. De invloed van de folie was afgelopen jaar beperkter dan in 2017, vermoedelijk door de extreem hoge temperaturen, maar wel nog steeds merkbaar. Zonder folie maar met beregening werd gemiddeld een bruto opbrengst van 60 ton/ha gehaald. De folie zorgde in de proef dus toch nog voor een meeropbrengst van 10 ton/ha. Zonder beregening werden in de proef duidelijk lagere bruto opbrengsten gehaald van gemiddeld 33 ton/ha.

Diepte van planten in 2018 minder belangrijk

Er werd geen verschil in opbrengst vastgesteld tussen diep (± 15 cm) en ondiep (± 8 cm) planten van de slips. Wel dient vermeld te worden dat door koudere opkweekomstandigheden in Portugal in het voorjaar van 2018 de slips iets korter waren dan andere jaren. Ze werden immers iets sneller geoogst zodat telers niet nog langer op hun plantgoed dienden te wachten. De verwachting was dat het aantal knollen zou stijgen met het aantal knopen dat onder de grond zat.

Dit kon in 2018 niet bevestigd worden.

Tijdig oogsten voor behoud van kwaliteit

We startten de oogst eind september. In het veld konden we het effect van de koude nachten zien op het loof. De bovenste bladeren verkleurden zwart en krulden op. In de grond bleef de temperatuur boven de 10 °C, zelfs bij een gemeten temperatuur aan de grond van net onder het vriespunt. Dit is wenselijk voor behoud van de kwaliteit van de knollen. Koude en natte omstandigheden in het najaar zijn nefast voor de kwaliteit van de knollen.

Resterend loof kan voor problemen zorgen

Het verwijderen van het loof blijft een aandachtspunt voor het verdere projectonderzoek.

Foto: Bij goede omstandigheden (warm en voldoende vocht beschikbaar) worden veel opslagwortels en dus oogstbare knollen gevormd.

Het merendeel van de bladeren kan verwijderd worden met een loofklapper, maar de onderste stengels die op de rug liggen zijn moeilijk te klappen. Wanneer te dicht op de rug wordt gemaaid, worden immers al redelijk wat knollen beschadigd die bovenaan de rug zitten en soms zelfs boven de rug uitsteken. De onderste stengels die vastzitten aan de knollen blijven dus nog achter op het veld en kunnen het machinaal oogsten bemoeilijken.

Schil van bataat enorm gevoelig

Bij oogst is het belangrijk dat de schil van de knollen zo weinig mogelijk beschadigd wordt. Om de proefrooiingen uit te voeren werd daarom een aardappelrooier gebruikt van AVR, die de knollen samen met de omringende aarde uit de grond licht en terug neerlegt op het veld. Op deze manier werden de knollen zo minimaal mogelijk beschadigd. Het resterende loof werd, voor of na het rooien, manueel losgetrokken en de knollen werden met de hand opgeraapt. Tijdig de beregning stopzetten en een droge periode voor oogst zou zorgen voor een schilvastere bataat.

Foto: De warmte zit vooral bovenaan de rug, dus de slips schuin in de grond steken heeft ook een voordeel ten opzichte van ze verticaal te planten.

Hoge opbrengsten in 2018

Tijdens de oogst van de rassenproef werd snel duidelijk dat we dit jaar nog hogere opbrengsten zouden halen dan de voorbije 2 proefjaren, hoogst waarschijnlijk omwille van de gunstige weersomstandigheden en beregning in de proef. Echter, voor verkoop in een bepaald segment is niet alleen de totale bruto opbrengst belangrijk, maar vooral het aandeel vermarktbaar knollen en bijgevolg de sortering van de knollen. De resultaten van de rassenproef zullen aan bod komen in een volgend artikel.

Curing bij hoge temperatuur en hoge relatieve vochtigheid

Alle bataat werd gecured op hoge temperatuur (28 °C) en luchtvochtigheid ($\pm 90\%$) voor ongeveer een week opdat de knollen lang houdbaar zouden blijven. Voor de langere bewaring werd de bataat verplaatst naar een geventileerde ruimte waar een temperatuur van 12 à 16 °C en 80 à 90 % relatieve vochtigheid beoogd werd.

Contactpersoon: Annelien Tack, PCG

Tel: 09 331 60 83

E-mail: annelien@pcgroenteteelt.be